

ΘΕΑΤΡΟ	ΠΡΟΣΩΠΑ	ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ	ΜΟΥΣΙΚΗ	ΑΠΩΦΕΙΣ	ΕΚΘΕΣΕΙΣ	ΒΙΒΛΙΟ	ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ΠΟΛΗ
--------	---------	-----------	---------	---------	----------	--------	----------------	----------	------

Με παραλιακό πάρκο τριών χιλιομέτρων η Θεσσαλονίκη

Πώς θα μεταμορφωθεί η Νέα Παραλία μετά την ολοκλήρωση των έργων

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Κι ενώ τα φώτα έχουν πέσει στην Αθήνα, είτε για έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη (Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος στον παλιό Ιππόδρομο, ΕΜΣΤ στο Φιξ, επέκταση Εθνικής Πινακοθήκης κ.ά.), είτε για έργα που δεν έχουν καν ξεκινήσει (Re-think Athens / Πανεπιστημίου), η Θεσσαλονίκη ετοιμάζεται να υποδεχθεί μέχρι το τέλος του χρόνου τη σημαντικότερη αστική ανάπλαση δημόσιου χώρου που έχει δει τις τελευταίες δεκαετίες ελληνική πόλη: η δεύτερη φάση της ανάπλασης της Νέας Παραλίας θα παραδώσει σε λίγους μήνες ένα γραμμικό πάρκο τριών χιλιομέτρων, συνολικής έκτασης 238 στρεμμάτων και προϋπολογισμού 32,1 εκατομμυρίων ευρώ.

Δεδομένης της σημασίας που έχει το παραλιακό μέτωπο της Θεσσαλονίκης και της αιουραίας σημαντικού οργανωμένου χώρου πρασίνου στο κέντρο, η Νέα Παραλία (που, όπως είναι γνωστό, προέκυψε τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '60 από τα θεαματικά έργα επικωμιάτων της παραλιακής ζώνης από τον Λευκό Πύργο μέχρι το Καραμπουρνάκι, στο ξενιθό της παντοδυναμίας

που συνθέτουν δημιουργούν «τετελεσμένα» (βείτε την παραλιακή ζώνη της Αθήνας).

Ο «δρόμος για τον παράδεισο» δεν ήταν στρωμένος με ρομποπέταλα ούτε στη Θεσσαλονίκη (πρόσφατα, κάτοικοι της περιοχής του «Μακεδονία Παλάς» κατέθεσαν προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας καθώς μια επικλινής επιφάνεια εμποδίζει την οπτική επαφή των διαμερισμάτων τους με τον Θερμαϊκό), αλλά σημασία έχει ότι το έργο προχωρεί και σήμερα βρισκόμαστε πιο κοντά από ποτέ στην ολοκλήρωσή του. Αν οι ρυθμοί δεν πέσουν τους πιο ζεστούς μήνες του χρόνου, υπάρχει περίπτωση να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα που θέλει το έργο να ολοκληρωθεί τον Νοέμβριο.

15 χώροι πρασίνου

Κεντρική σχεδιαστική επιλογή και στον αντίποδα της γραμμικής πορείας της Νέας Παραλίας είναι ότι διαμορφώνονται, στην εσωτερική πλευρά, 15 χώροι πρασίνου ως αλληλοδιαδοχική «πράσινη διαμάντια-κίπων» με ένα ιδιαίτερο θεματικό χαρακτηριστικό ο καθένας. Πρόκειται για μια διαδοχή χώρων που επιχειρούν να διατηρήσουν την οικεία ατμόσφαιρα του ιδιωτικού, διαμορφώνοντας ωστόσο τον δημόσιο χώρο. Δεν πρόκειται για μεγάλα «πάρκα», αλλά μικρές εκτάσεις «δαμάτια» που φέρνουν στη μνήμη τους κήπους των κατοικιών που άλλοτε υπήρχαν στην περιοχή, πριν από την επικωμιάση, και οι οποίοι έφταναν μέχρι την άκρη του κύματος και τον φυσικό αιγιαλό.

Οι κήποι, σε αντίθεση με το πλακόστρωτο της παραλίας, είναι προστατευμένοι χώροι, έχουν τη δικιά τους εσωτέρας. Η διαφοροποίηση, η εναλλαγή, η δυνατότητα οπτικής απομόνωσης, ο σκιασμός, η έκλιση, η ανακάλυψη του διαφορετικού, το παίξιμο, τα μαλακά δάπεδα, το πράσινο: οι κήποι ακολουθούν άλλους δρόμους συνθετικής γλώσσας, εξυμνώντας το οικείο και το ιδιωτικό, δημιουργώντας νέους συλλογικούς χώρους σε κλίμακα τοπική.

Το πλακόστρωτο

Το πλακόστρωτο της παραλίας, από τον Λευκό Πύργο έως το Μέγαρο Μουσικής, αντιμετωπίζεται ενιαία και ισότιμα, χωρίς αυξομειώσεις στο εύρος του. Η σημερινή πλακόστρωση αντικαθίσταται με κυτό δάπεδο που κατασκευάζεται σε όλο το μήκος του μετώπου. Το δάπεδο διαφοροποιείται μόνο στο σημείο της απόληξης του κρηπίδωματος, όπου με τη χρήση ξύλινου καταστρώματος υψηλής αντοχής (τύπου «γτεκ») νοηματοδοτείται το όριο ξηράς και θάλασσας με ένα υλικό

Ένα από τα νέα αναψυκτήρια που κωροθετούνται στο πλαίσιο της δεύτερης φάσης ανάπλασης: τους θερινούς μήνες οι υγρές επιφάνειες απομακρύνονται και ο χώρος αποκτά φυσικό αερισμό. Στο βάθος διακρίνεται η αλέα με τα πεύκα, που σηματοδοτεί τη σκιασμένη διαδρομή.

Ο Κήπος του Νερού θεωρείται μία από τις πιο επιτυχημένες παρεμβάσεις της πρώτης φάσης. Μεγάλη επιμήκη επιφάνεια νερού κατασκευάστηκε στη μεριά του Κήπου με το μεγαλύτερο εύρος και φυτεύτηκε με υδρόφιλα κακά, νούφαρα και καλομίες.

Η πέτρα του σκανδάλου: ο κεκλιμένος, τριγωνικός κάτοψης κήπος προκάλεσε την προσοχή κατοίκων του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η κλίση, ξεκινώντας από το πλακόστρωτο, διαμορφώνεται με κύμα σαν φυσική μαλακή πλαγιά. Η άνοδος γίνεται με διαδρομές από ομαλές ράμπες, κατά μήκος των οποίων συναντώνται καθίστα, ως όγκοι που ανυψούνται από το έδαφος.

Το λιγότερο προχωρημένο τμήμα των έργων βρίσκεται στην περιοχή κοντά στο γήλυμο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Εκεί, έχει τοποθετηθεί από το 2010, τις τελευταίες ημέρες της δημαρχίας Βασίλη Παπαγεωργίου, από το ανδριάντα του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Ο σημερινός δήμαρχος Γιάννης Μπουτάρης έχει δεσμευθεί για την απομάκρυνσή του.

πιο «πυκνό» στο φινιρισμό του. Παράλληλα, η αλλαγή του υλικού και η επιφανειακή του επεξεργασία επιτρέπουν στα άτομα με μειωμένη όραση να αντιληφθούν το όριο του κρηπίδωματος.

Στην εσωτερική πλευρά του κρηπίδωματος προσφέρεται η δυνατότητα σκιασμένης διαδρομής, με τη δημιουργία μιας αλέας από το «Μακεδονία Παλάς» έως το Μέγαρο Μουσικής. Η διαδρομή αυτή με τη καθαριστικά ανάμεσα στα δέντρα γίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη τους θερινούς μήνες, κυρίως σε ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας. Η αλέα λειτουργεί ως ενδιάμεσο όριο - φίλτρο μεταξύ του δώο τμημάτων του παραλιακού μετώπου: του πλακόστρωτου και της πράσινης ζώνης. Δημιουργεί μια διαφοροποιημένη σε ποιότητες διαδρομή, οριοθετείται από τα δέντρα, αποκτά την κλίμακα του αστικού δρόμου και διαμορφώνει ενιαία εικόνα στη θέα του μετώπου από τη θάλασσα. Στη συνέχεια της διαδρομής συναντάμε στάσεις με πέγκολες, και κίοσκια - αναψυκτήρια.

Οι Θεσσαλονίκης γνωρίζουν πολύ καλά ότι η ελλειψη ουσιαστικού σκιασμού, που λόγω του δυτικού προσανατολισμού αποτελεί καιρό θέμα, αποδυναμώνει τη χρήση του χώρου κατά τους θερινούς μήνες και ιδιαίτερα του πλακόστρωτου. Η διαδρομή τις νυχτερινές ώρες θα είναι περισσότερο φωτισμένη από το υπόλοιπο τμήμα του πλακόστρωτου και θα ενισχύει έτσι το αίσθημα της ασφάλειας για τους περπατητές. Τα βασικά δέντρα που φυτεύονται είναι το πεύκο και ο πλατάνος, συνθέτως σε αλέες.

Οι «παραφωνίες»

Η συντήρηση των εγκαταστάσεων της πρώτης φάσης δεν είναι κακή για τη ελληνική δεδομένη. Οι φθορές περιορίζονται στα γνωστά γκράφιτι και αυτά σε ορισμένες επιφάνειες. Αυστηρώς λειτουργεί μόνο το ένα από τα τρία αναψυκτήρια. Ακατανόητο, καθώς αποτελούν εν δυνάμει πηγές πολυτήτων εσόδων για τον δήμο. Οι ευθύνες βαρύνουν τη δημοτική αρχή καθώς απαλλάχθηκε πολιτικός χρόνος με την επεξεργασία έλλωων (αλλά «πολιτικά ορθών») ιδέων περί παραχώρησής τους στην Ένωση Πεζών και στον ΚΕΘΕΑ που θα τη διαχειρίζονταν. Τώρα το θέμα έχει κολλήσει στην Περιφέρεια. Ακατανόητη μοιάζει και η εξάρτηση των εγκαταστάσεων του Ιστοπλοϊκού Ομίλου από τη δεύτερη φάση του έργου. Επει η ενιαία εικόνα της παρέμβασης υποκειμενικά θα διακόπτεται σε ένα κρίσιμο σημείο από τις επιμέρους και όχι υψηλής αισθητικής κατασκευές του Ιστοπλοϊκού Ομίλου και του Ομίλου Φίλων Θαλάσσης. Και σκεφτείτε ότι είναι το μοναδικό σημείο της παραλίας όπου σώζεται μικρό τμήμα του φυσικού αιγιαλού πριν από την επέμβαση του 1970. Αλλά η περιφρόνηση του τμήματος αυτού το αποκόπει και το θέτει εκτός του παραλιακού περιπατού, ενώ το τμήμα του φυσικού αιγιαλού, σε πλήρη εγκατάλειψη, έχει μετατραπεί σε ακουδισμένο.

Ενιαίο πλακόστρωτο, «πράσινα δαμάτια - κίπων» και μια οικισμένη αλέα με πέγκολες και κίοσκια.

του Κωνσταντίνου Καραμανλή) αναβιάζεται σε πρωταγωνιστή της πόλης στον 21ο αιώνα: η λεπτή λωρίδα που απλώνεται στο όριο ανάμεσα στη στεριά και στη θάλασσα, τόσο σημαντική για χιλιάδες Θεσσαλονίκεις που κάνουν εδώ τη βόλτα τους, τρέκουν ή κάνουν ποδόσφαιρο, σχεδιάστηκε με βάση το πρώτο βραβείο που απέσπασε στον σχετικό αρχιτεκτονικό διαγωνισμό το γραφείο του Πρόδρομου Νικηφορίδη και του Μπερνάρ Κουόμο και υλοποιείται υπό την επίβλεψη του Δήμου Θεσσαλονίκης. Η πρώτη φάση (από τους ομίλους μέχρι το Μέγαρο Μουσικής) ολοκληρώθηκε πριν από δύο χρόνια και τώρα βρίσκονται σε εξέλιξη έργα στο υπόλοιπο ήμισυ της Νέας Παραλίας με σημείο εκκίνησης τον Λευκό Πύργο.

Όλα αυτά, τα τόσο αυτονόητα για τον δημόσιο χώρο στις προηγμένες κοινωνίες του δυτικού κόσμου, ακούγονται με σχετική έκπληξη στην Ελλάδα, όπου ο κατακερματισμένος δημόσιος χώρος «προκύπτει» από τυχαίες ή αποσπασματικές επιλογές και διαδοχικά επεισόδια διαπλοκής ανάμεσα στην κεντρική ή την τοπική διοίκηση και ιδιωτικά συμφέροντα